

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 20.10.2003 60. vuosikerta Numero 3 Sivu 2

Emolehmiä perinnebiotoopeille

Maj-Hild Holmström, kotieläinagronomi, ProAgria Suomen Talousseura

Perinnebiotooppien säilyminen edellyttää jatkuvaa vuosittaista hoitoa. Hoitomuodoista tärkein on laidunnus. Tähän naudat sopivat erinomaisesti laiduntamalla vuorotellen korkeaa ja matalaa kasvustoa. Ne syövät pääasiassa heiniä ja ruohoa, mutta myöskin puiden ja pensaiden lehtiä. Naudat kietovat pitkän, notkean kielensä ruohotupon ympärille, puristavat sen yläleuan kovaa ientyynyä vasten ja nyhtävät ruohon poikki. Parhaiten tämä onnistuu, kun ruoho on 8-10 cm korkeaa.

Lehmärotu valittava laitumen mukaan

Emolehmät kuluttavat laidunruohoa noin 1,5 kuiva-ainekiloa 100 elopainokiloa kohti. Laidunkaudella vasikka syö maidon ohella laidunruohoa noin 240 rehuyksikköä. Emolehmien energiantarve jakaantuu ylläpitoon ja tuotantoon. Kun ylläpitotarve lasketaan elopainon mukaan ja tarve tuotantoon maitotuotoksen mukaan, on rotuvalinnalla merkitystä. Hereford-rotuisen emolehmän elopaino on 500–700 kg ja charolais-rotuisen 700-950 kg eli niillä on noin kahden rehuyksikön ero ylläpitotarpeessa. Maidontuotantoon tarvitsee kumpikin noin 3-4 rehuyksikköä. Mahdollisuuksien mukaan valitaan rotu perinnebiotooppityypin tuotoskyvyn mukaan!

Puskurilaidunnus avuksi

Luonnonlaitumilla ruoho kasvaa nopeimmin alkukesällä ja heinäkuussa kasvu hidastuu noin puoleen alkukesän kasvusta. Kasvavien eläinten rehuntarve puolestaan kasvaa syksyä kohti. Koska ruohon kasvu vaihtelee vuodesta toiseen sääoloista riippuen, on eläinten lukumäärä, optimaalinen eläintiheys, pinta-ala- ja aikayksikköä kohti sovitettava kulloisenkin tilanteen mukaisesti. Tämä voidaan tehdä esimerkiksi käyttämällä niin sanottua puskurilaiduntamista. Siinä laiduntamiseen käytetään koko kesän tarvetta vastaava pinta-ala, mutta noin kolmannes pinta-alasta aidataan sähköaidalla puskurilaitumeksi. Emolehmiä vasikoineen lasketaan jäljelle jäävälle alalle niin monta, että eläintiheys nousee suureksi (noin 2500 elopainokiloa/ha). Näin ne laiduntavat nopeasti kasvavaa kevättruohoa riittävästi. Ruoho ei saisi kasvaa yli 10-senttiseksi. Kun ruoho on alle 8-senttistä, siirretään sähköaitaa ja eläimet päästetään syömään puskuriruohoa. Eläimet laiduntavat uutta ruohoa tehokkaasti 3-4 päivää ja vaikka ruoho on melko pitkää käyttöaste on hyvä, ja jo syödyllä alalle jää aikaa toipumiseen. Yleensä käyttöaste hyvin hoidetussa laidunnuksessa on 60–70 %:n luokkaa

Laumaan saman perheen eläimet

Perinnebiotoopilla eläimille ei saa antaa lisärehua. Niinpä laidunnuspainetta täytyy muuttaa tilanteen mukaan. Jos isosta laumasta siirretään osa eläimistä muualle, kannattaa valita perheryhmään kuuluvat yksilöt. Naudat nimittäin muodostavat lauman sisällä pienempiä perheryhmiä, noin 20 eläimen ryhmiä, mihin kuuluvat emot ja niiden tyttäret ja näiden molempaa sukupuolta olevat vasikat. Näin saadaan "tasa-arvoinen ryhmä", joka pysyy koossa erossa muusta laumasta. Eläimet kannattaa siirtää uudelle alueelle illalla, kun niiden taipumus laiduntamiseen ennen auringonlaskua on suurin. Näin ne eivät heti tallaa koko aluetta! Eläinten on saatava vettä ja kivennäistä. Laidun pyritään myös aitaamaan niin, että eläimet saavat puista ja pensaista sään- ja ötökänsuojan.

Laidunkaudella karjankasvattajan täytyy siis olla valppaana ja seurata tilannetta, jotta emot pysyvät hyväkuntoisina ja että vasikat kasvavat odotusten mukaisesti!

Lisätietoja: maj-hild.holmstrom@fhs.fi
puh. (02) 469 0568
0400 902 744